

Filosoffen

Ved ANDERS FOGH JENSEN

Descartes

**Analyse des Méditations cartésiennes, deuxième méditation,
quatrième paragraphe /**

Analyse af Descartes' meditationer, 2. meditation, afsnit 4

Anders Fogh Jensen - www.filosoffen.dk

Texte

Tekst

Mais que sais-je s'il n'y a point quelque autre chose différente de celles que je viens de juger incertaines, de laquelle on ne puisse avoir le moindre doute? N'y a-t-il point quelque Dieu, ou quelque autre puissance, qui me met en l'esprit ces pensées? Cela n'est pas nécessaire; car peut-être que je suis capable de les produire de moi-même. Moi donc à tout le moins ne suis-je pas quelque chose? Mais j'ai déjà nié que j'eusse aucun sens ni aucun corps. J'hésite néanmoins, car que s'ensuit-il de là? Suis-je tellement dépendant du corps et des sens, que je ne puisse être sans eux? Mais je me suis persuadé qu'il n'y avait rien du tout dans le monde, qu'il n'y avait aucun ciel, aucune terre, aucuns esprits, ni aucuns corps; ne me suis-je donc pas aussi persuadé que je n'étais point? Non certes, j'étais sans doute, si je me suis persuadé, ou seulement si j'ai pensé quelque chose. Mais il y a un je ne sais quel trompeur très puissant et très rusé, qui emploie toute son industrie à me tromper toujours. Il n'y a donc point de doute que je suis, s'il me trompe; et qu'il me trompe tant qu'il voudra, il ne saurait jamais faire que je ne sois rien, tant que je penserai être quelque chose. De sorte qu'après y avoir bien pensé, et avoir soigneusement examiné toutes choses enfin il faut conclure, et tenir pour constant que cette proposition: Je suis, j'existe, est nécessairement vraie, toutes les fois que je la prononce, ou que je la conçois en mon esprit.

Men hvordan kan jeg vide, at der ikke eksisterer noget andet, forskelligt fra alt det, jeg netop har stemplet som usikkert, og hvorom man ikke kan nære den ringeste tvivl? Eksisterer der ikke en Gud eller andre magter, som indgiver mig [qui me met en l'esprit] disse tanker? Ikke nødvendigvis; thi måske er jeg selv i stand til at frembringe [produire] dem. Men jeg selv, jeg må da i det mindste være et eller andet. Men jeg har jo allerede benægtet, at jeg har krop og sanser. Og dog tøver jeg. Thi hvad følger deraf? Er jeg så afhængig af krop og sanser, at jeg ikke kan eksistere uden dem? Men jeg overbeviste mig selv om, at der overhovedet ikke eksisterede noget som helst [rien du tout], at der ikke var nogen himmel, ingen jord, ingen sjæle og ingen legemer i verden [dans le monde]. Blev jeg da ikke ved samme lejlighed overbevist om, at jeg ikke selv eksisterede? Aldeles ikke. Jeg eksisterede utvivlsomt, hvis jeg blev overbevist, eller blot jeg tænkte et eller andet. Men der eksisterer en bedrager, mægtig og uhyre listig, som anvender al sin opfindsomhed på altid at bedrage mig. Der er altså ingen tvivl om, at jeg eksisterer [je suis], hvis han bedrager mig. Men lad ham bedrage mig aldrig så meget, han kan dog aldrig foranledige, at jeg bliver til ingenting, al den stund jeg tænker, at jeg er et eller andet. Efter at jeg har tænkt nøje derover, og efter at jeg omhyggeligt har undersøgt alt, så må jeg sluttelig konkludere og anse for noget konstant, at sætningen: jeg er til, jeg eksisterer, nødvendigvis er sand, hver gang jeg udtaler den eller formulerer den i tanken.

J'utilise led méthode "[SENAT](#)" pour analyser le texte:

Jeg udanalyserer med [SENAT-metoden](#) teksten således:

Questions

Il y a là six questions: Q1: Que sais-je
Q2: Est-ce qu'il y a quelqu'un qui me donne les pensées du dehors? [Le Matrix par exemple?]
Q3: Suis-je quelque chose?
Q4: Si je n'ai ni corps ni sens, suit-il de cela que je n'existe pas?
Q5: Mon existence, est-elle dépendant de mon corps et mon sens?
Q6: Suit-il du fait que je ne suis pas dans le monde, que je ne suis pas du tout?
Descartes répond aux questions 4,5,6: Non. Puis il argumente.

Exemples

Trompeur "Mais il y a un je ne sais quel trompeur très puissant et très rusé, qui emploie toute son industrie à me tromper toujours."

Mots clés

sais-je, autre chose, doute, l'esprit, pensées, corps, persuadé, ne rien, dans le monde, trompeur, je suis, pensé, examiné, vraie.

Argumentation

A1

P1 J'ai des pensées P2 Moi-même peut produire des pensées

Conclusion: Il n'existe pas forcément autre consciences que moi.

Condition caché: Les pensées ne peut exister que si elles sont produites.

A2 - L'argumentation principale (modus ponens)

P1: Si je pense, je suis p \rightarrow q P2: Je pense p

Conclusion: Je suis q

A3

Spørgsmål

Der er 6 eksplicite spørgsmål i teksten. Disse lyder i min tolkning:

S1: Hvad kan jeg vide?

S2: Er der noget eller nogen der 'fodrer' mig med tanker? [En Matrix?]

S3: Er jeg noget (overhovedet)?

S4: Følger det af det faktum (/den hypotese), at jeg hverken har en krop eller nogen sanser, at jeg ikke eksisterer?

S5: Er min eksistens afhængig af min krop og mine sanser?

S6: Følger det af det faktum (/den hypotese), at der intet er i verden, at jeg heller ikke er?

Hertil giver Descartes et svar (markeret 'Sv') på S4, S5, S6: "Non", hvorefter argumentet følger.

Eksempler

Dæmon

Nøgleord

vide, andet, doute, mig, tanker, krop, overbeviste, i verden, bedrager, være/eksistere, tænkt, undersøgt, sand.

Argumentation

A1

P1 Jeg har tanker

P2 Jeg kan producere tanker selv

K Der eksisterer ikke nødvendigvis andre end mig.

Skult præmis: Tanker må frembringes

A2 - Hovedargumentet (modus ponens)

P1: Hvis jeg tænker, er jeg p \rightarrow q P2: Jeg tænker p

K: Jeg er q

A3

P1 Il y a un trompeur qui me trompe
je suis trompé, je suis
K Je suis

A4 repète A2

P1e J'ai pensé et cherché
je suis
Conclusion: Je suis

Comme le rapproche Hume, Descartes suppose ce qu'il doit montrer: Qu'il y a un moi qui pense.

Thèses

T1i Il y a des pensées dans l'esprit ("Qui me met en l'esprit ces pensées")
T2e: "Je suis, j'existe."

Méthode

"avoir bien pensé, et avoir soigneusement examiné toutes choses".-

Examination par introspection

- Methode de la géométrie

Métaphores

MF3: Le monde est un contenant - "dans le monde"
MF1: Le 'je' est une sorte de contenant: "en l'esprit ces pensées".

MF2: Production au sens de création: "les [pensées] produire de moi-même".

P1 Der er en dæmon der bruger al sin tid på at narre mig

P2 Hvis nogen bedrager mig, er jeg

K Jeg er

A4 gentager A2

P1e Jeg har tænkt og undersøgt

P2i Hvis jeg tænker er jeg

K Jeg er

Som Hume invender, så antager Descartes allerede eksistensen af det, han skulle bevise, nemlig at der er et jeg, der tænker.

Teser

T1i: Der er tanker i 'ånden' ("...qui me met en l'esprit ces pensées"). Dette er en præmis.
T2e: Jeg er.

Metode

- Introspection- Geometrisk metode

Metaforer

MF3: "dans le monde" - verden er en beholder (der forestilles tom).

MF1 "en l'esprit ces pensées" - tankerne er i mig. Jeg er altså også en slags beholder, men på en anden måde end verden (forskellen mellem 'en' og 'dans'). Denne anden måde er den sjælelige måde modsat 'le monde', der her tænkes materielt/kropsligt.

MF2: "les [pensées] produire de moi-même" - Det lille 'de' angiver, at produire snarere betyder at frem-stille, hente frem, end ren skabelse.

[Gå på opdagelse i dette tema](#)

